

РЕЦЕНЗІЇ

Тучинський Віталій, Зінько Юрій

СТЕПАНЧУК Ю. С. ВИКЛАДАЧІ ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ, ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ІСТОРИКО- КРАЄЗНАВЧИХ ЗАХОДАХ (2016-2019). До 100-річчя факультету історії, права і публічного управління ВДПУ ім. М. Коцюбинського (1919-2019). – Вінниця: ТОВ «МЕРКЮРІ-ПОДІЛЛЯ», 2020. – 120 с., іл.

2019 року факультет історії, права і публічного управління (до 2005 р. – історичний факультет) Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відзначив 100-літній ювілей. Реагуючи на суспільні виклики, факультет неодноразово змінював назву, проте був і залишається єдиним освітньо-науковим центром на теренах Вінниччини щодо підготовки вчителів історії. Водночас професорсько-викладацький склад факультету активно працює на ниві краєзнавчих досліджень, які є вагомим складовою творення історичної науки. Саме історичний факультет став центром проведення Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції, яка зробила вагомий внесок у вивчення маловідомих сторінок історії Поділля, адже мета краєзнавця – дослідити історію краю на тлі вітчизняної історії, закласти міцний фундамент національної свідомості, сприяти відродженню духовності й історичної пам'яті українського народу.

Рецензована праця характеризує участь викладачів факультету в історико-краєзнавчих заходах упродовж 2016-2019 рр. Її автор – доктор історичних наук, доцент кафедри історії та культури України, член спілки краєзнавців України Юрій Степанович Степанчук. Він є не лише активним учасником, але й організатором багатьох краєзнавчих заходів, вагомих в історії сучасного краєзнавчого руху як на теренах Поділля, так і за його межами. Ю. Степанчук активно пропагує краєзнавчі дослідження у науковій періодиці та засобах масової інформації.

Пропоноване загалом науково-популярне видання є першою, проте досить вдалою спробою комплексного дослідження сучасного стану історико-краєзнавчої роботи викладачів факультету історії, права і публічного управління у тісній співпраці з відомими краєзнавцями Вінниччини – В. Войтовичем, М. Дорошем, К. Завальнюком, О. Ковалем, О. Масним, О. Роговим та ін.

Видання оригінально структуроване: кожен із наявних розділів (а їх 21) репрезентує один із напрямків історико-краєзнавчої роботи. Змістовний вступ до книги підготував доктор історичних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, голова Вінницького обласного краєзнавчого осередку Сергій Гальчак.

На нашу думку, основний текст рецензованої праці можна умовно поділити на кілька змістових блоків. У першому блоці автор досить ґрунтовно характеризує участь викладачів факультету в науково-краєзнавчих форумах, зокрема, XXX Вінницькій Всеукраїнській історико-краєзнавчій конференції (2019 р.), приуроченій 100-річчю

Української національної революції 1917–1921 рр.; у конференціях, присвячених гетьману Івану Виговському, Костю Широцькому та Анатолію Свидницькому; у першій Мурованокруливецькій історико-краєзнавчій конференції та ін. Характеризуючи основні підсумки роботи ХХХ Вінницької Всеукраїнської історико-краєзнавчої конференції, автор, зокрема, зауважує, що цей науковий захід щорічно відбувається на базі факультету історії, права і публічного управління ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Традицію його проведення у 1980-х рр. розпочав професор М. Кравець. Відтоді участь у роботі наукових конференцій стала звичною для багатьох професійних істориків, краєзнавців, учителів, студентів, а також тих, хто не байдужий до історії рідного краю.

Другий блок праці зацікавлює читача інформацією про різноманітні краєзнавчі заходи. На нашу думку, особливо змістовно, вичерпно описано краєзнавчі форуми, приурочені 400-літтю Івана Богуна, 370-річчю Пилявецької битви, другий Всеукраїнський форум «Україна сакральна», заходи до 100-річчя Соборності України. Відзначаючи славний ювілей Івана Богуна, делегація Вінниччини, до складу якої входили викладачі та студенти факультету, відвідала історико-культурні місця України, пов'язані з іменем славного вінницького полковника. Маршрут екскурсійної групи пролягав через Житомирську, Київську, Чернігівську та Сумську області. Незабутньою була екскурсія на місце Конотопської битви – одного з основних епізодів російсько-української війни 1658-1659 рр., коли українсько-татарські війська, очолювані І. Виговським, розгромили сотисячне російське військо, яке вдерлося на територію України. Завершилась подорож у Новгороді-Сіверському, на околицях якого знаходиться могила І. Богуна.

Третій змістовий блок науково-популярного видання репрезентує опис заходів, проведених спільно з учителями й учнями шкіл. Це, зокрема, Всеукраїнський семінар-практикум керівників та методистів наукових відділень історії, філософії й суспільствознавства Малої академії наук України, Немирівський краєзнавчий семінар, профорієнтаційні зустрічі з колективом Тиврівського ліцею-інтернату поглибленої підготовки в галузі науки тощо.

Варто наголосити й на тому, що автор висловлює власний погляд на сучасний стан та перспективи розвитку краєзнавства, зокрема його місце і роль у національному вихованні, окреслює потребу вдосконалення традиційних та пошуку нових форм краєзнавчої роботи, яскравим прикладом чого може слугувати діяльність на теренах Тиврівщини Хоминської січі та автопробіг за маршрутом Першого зимового походу армії Української Народної Республіки 1919-1920 рр. Учасники автопробігу побували в загальноосвітніх школах Калинівки, Голендр, Самгородка, Нової Греблі, Старої Прилуки та Вахнівки. Автопробіг завершився у м. Липовець, який армія УНР під командуванням М. Омеляновича-Павленка звільнила від денікінців 13 грудня 1919 р.

Книгу вирізняє оригінальний характер викладу матеріалу, наявність понад 100 світлин, які вдало репрезентують участь викладачів факультету та їхніх колег-краєзнавців у різноманітних

історико-краєзнавчих заходах. Пропонована праця слугуватиме теоретичним підґрунтям для покращення процесу викладання історико-краєзнавчих дисциплін, сприятиме активізації подальших наукових пошуків та урізноманітненню форм і методів краєзнавчої роботи.

Отже, краєзнавче видання Ю. Степанчука є істотним внеском у дослідження історії краєзнавчого руху та національно-патріотичного виховання Вінниччини. Воно, без сумніву, заслуговує високої оцінки як новітнє досягнення у вивченні й популяризації маловідомих сторінок історії славного Поділля.